

Aan

De minister van Financiën van Sint Maarten

Adres kantoor Curaçao

De Rouvilleweg 39

Willemstad, Curaçao

Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten

Frontstreet 26

Convent Building

Philipsburg, Sint Maarten

Telefoon (+1721) 5430331

Contactpersoon

Vera Zanen

Datum

11 september 2018

Ons kenmerk

Cft 201800192

Pagina

1/6

Telefoonnummer

+5999 4619081

E-mail

info@cft.cw

Uw kenmerk

Bijlage

-

Adres kantoor Aruba

L.G. Smith Boulevard 68

La Piccola Marina

Oranjestad, Aruba

Telefoon (+297) 5832800

E-mail info@cft.cw

Internet www.cft.cw

Onderwerp

Reactie tweede uitvoeringsrapportage 2018 Sint Maarten

Geachte heer Geerlings,

Het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) heeft op 28 augustus jl. van Sint Maarten de tweede uitvoeringsrapportage (UR) 2018 ontvangen. Middels de tweede UR rapporteert Sint Maarten over de resultaten tot en met 30 juni 2018. Conform artikel 18 lid 1 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) dient het Cft de UR uiterlijk zes weken na afloop van elk kwartaal te ontvangen. Het Cft constateert dat de tweede UR niet tijdig is aangeleverd. In deze brief ontvangt u de reactie van het Cft op de tweede UR 2018. Zoals gebruikelijk wordt deze in afschrift verstuurd aan de voorzitter van de Staten.

Naast de UR ontvangt het Cft maandelijkse rapportages van Sint Maarten, conform besluitvorming in de Rijksministerraad (RMR) d.d. 16 maart 2018. De rapportages over de maanden april tot en met juli zijn tijdig door Sint Maarten opgeleverd.

Oordeel

De RMR heeft op 16 maart 2018 besloten om op grond van artikel 25 van de Rft akkoord te gaan met het afwijken van de normen zoals opgenomen in artikel 15 van de Rft, voor de begrotingsjaren 2017 en 2018. Op grond van deze besluitvorming mag Sint Maarten een tekort presenteren op de gewone dienst 2018 en de tekorten uit 2018 en voorgaande jaren op een later moment compenseren.

Volgens de tweede UR bedragen de gerealiseerde baten ANG 189,5 miljoen en de gerealiseerde lasten ANG 233,5 miljoen. Het tekort komt uit op ANG 44 miljoen. Het gerealiseerde tekort is ANG 36 miljoen lager dan het begrote tekort van ANG 80,3 miljoen, met name vanwege hogere belastingbaten en lagere personeelslasten.

Het totaal aan liquide middelen is in het tweede kwartaal met ANG 32,3 miljoen afgenomen ten opzichte van het eerste kwartaal. Op 6 juli 2018 heeft de RMR besloten Sint Maarten liquiditeitssteun toe te kennen in de vorm van een lening van ANG 32,6 miljoen en vrij van rente. Op basis van de beschikbare gegevens voldoet de collectieve sector per 30 juni 2018 aan de rentelastnorm en bedraagt de schuldquote na het verkrijgen van de ANG 32,6 miljoen lening circa 38%.

De omvang van de door Sint Maarten gerapporteerde betalingsachterstanden aan SZV uit hoofde van de aanwijzing uit 2015 is in het tweede kwartaal afgenomen met ANG 12,4 miljoen. De in de UR opgenomen risicoparagraaf laat een aantal risico's zien die kunnen zorgen voor aanvullende lasten en betalingsverplichtingen aan SZV, waaronder de eindafrekening van de Overheids-Ziektekostenregeling (OZR) en tekorten bij de sociale fondsen (ziektekosten). Het Cft dringt er bij Sint Maarten op aan om de huidige betalingsachterstanden aan te pakken en niet verder te doen oplopen evenals dat, zoals aangegeven in de aanwijzing uit 2015, maatregelen worden genomen om de zorgkosten structureel betaalbaar te houden.

De toelichting over de voortgang van het Project Verbeteren Financieel Beheer is verbeterd en biedt door het vermelden van een tijdsplan meer inzicht. Hoewel gerapporteerd wordt dat twee deelprojecten zijn afgerond, constateert het Cft dat de afronding van de overige deelprojecten met twee jaar is opgeschoven van eind 2018 naar eind 2020. De tweede UR bevat een nieuwe planning ten aanzien van de jaarrekeningen 2013 t/m 2017. Daaruit blijkt dat de jaarrekeningen met verdere vertraging aan de Staten zullen worden aangeboden.

Toelichting

Gewone dienst

Zoals het Cft heeft aangegeven in eerdere adviezen brengt de financiële en economische situatie van Sint Maarten na de orkanen in 2017 veel onzekerheden met zich mee. Hierdoor was het opstellen van een realistische begroting 2018 een grote opgave. Het ligt daardoor in de rede dat er meer verschillen kunnen ontstaan tussen de gerealiseerde en begrote cijfers dan gebruikelijk. Volgens de tweede UR valt het gerealiseerde tekort over het eerste half jaar van ANG 44,0 miljoen lager uit dan het begrote tekort van ANG 80,3 miljoen. Dit komt vooral door hogere belastinginkomsten en lagere personeelslasten. In onderstaande tabel worden de begroting en realisaties over het eerste half jaar 2018 met elkaar vergeleken.

	Begroting t/m juni 2018	Realisatie t/m juni 2018	Vershil
Gewone dienst baten	170.0	189.5	19.5
Gewone dienst lasten	250.3	233.5	16.8
Begrotingssaldo	(80.3)	(44.0)	36.3

De loonbelasting, winstbelasting en overdrachtsbelasting vallen hoger uit dan voorzien in de begroting. De gerealiseerde loonbelasting van ANG 65 miljoen is hoger dan de begrote loonbelasting van ANG 58,9 miljoen omdat bij de begroting uitgegaan werd van een conservatievere inschatting van de werkloosheid. Aan winstbelasting is ANG 12,5 miljoen ontvangen, dit is ANG 2,6 miljoen meer dan in de begroting opgenomen. Ook de overdrachtsbelasting valt hoger uit, er is ANG 4,2 miljoen ontvangen terwijl er ANG 1,9 miljoen werd begroot. Hoewel Sint Maarten vooralsnog geen inkomsten uit concessies van overheidsdeelnemingen heeft gerealiseerd, vallen de inkomsten uit de bank-, casino- en loterijlicenties hoger uit dan begroot. Aan de lastenkant valt de post goederen en diensten met circa ANG 4 miljoen lager uit en zijn de personeelskosten ANG 12 miljoen lager dan de begrote personeelslasten.

Kapitaaldienst

Sint Maarten rapporteert over het eerste half jaar van 2018 een besteding van ANG 5 miljoen aan kapitaaluitgaven, waarvan ANG 2,3 miljoen aan het bestuurskantoor vanuit middelen van 2017 en ANG 2,7 miljoen aan studieleningen. De in de tweede UR opgenomen kapitaaldienst is sluitend. Het Cft verzoekt Sint Maarten om in de volgende UR ook de aflossingen op de leningen op te nemen bij het onderdeel kapitaaldienst.

Sint Maarten geeft in de tweede UR aan dat het in de verwachting ligt dat aanpassing van de kapitaaldienst nodig zal zijn nadat de samenhang tussen de investeringen en het trustfund bepaald is. Het Cft wijst in dit verband op de aanbevelingen zoals opgenomen in het National Recovery and Resilience Plan (NRRP) om de wederopbouwprojecten te prioriteren en te komen tot een "comprehensive recovery financing strategy".

Liquiditeitspositie

In de tweede UR toont Sint Maarten ANG 103,7 miljoen aan liquiditeiten. Dit is een afname van ANG 32,3 miljoen ten opzichte van het einde van het eerste kwartaal. De RMR heeft op 6 juli 2018 besloten middels een rentevrije lening aanvullende liquiditeitssteun te verlenen voor ANG 32,6 miljoen. Sint Maarten heeft een begrotingswijziging opgesteld om de minister van Financiën te machtigen voor het aangaan van de betreffende leenovereenkomst. Het Cft heeft op deze begrotingswijziging een advies conform artikel 11 van de Rft uitgebracht in zijn brief d.d. 28 augustus 2018.

Op basis van de beschikbare gegevens voldoet de collectieve sector per 30 juni 2018 aan de rentelastnorm en bedraagt de schuldquote na het verkrijgen van de ANG 32,6 miljoen lening circa 38%.

Aanwijzing 2015

Sinds 8 september 2015 is een aanwijzing van de RMR van kracht waarin onder andere is bepaald dat ultimo 2018 gecompenseerd dient te zijn voor de tekorten uit de periode 2010-2014 en dat de betalingsachterstanden opgelost dienen te worden. De vastgestelde begroting 2018 voorziet niet in het compenseren van tekorten en het oplossen van betalingsachterstanden.

Een ander punt uit de aanwijzing is het nemen van maatregelen om de oudedagsvoorzieningen en het zorgstelsel structureel betaalbaar te houden.

Op grond van de aanwijzing rapporteert Sint Maarten een betalingsachterstand ultimo juni van ANG 74,9 miljoen. In het tweede kwartaal zijn de betalingsachterstanden aan SZV met ANG 12,4 miljoen afgenomen. Sint Maarten stelt in de tweede UR dat na waarborging van de liquiditeitspositie verdere betalingen zullen worden gedaan ter vermindering van de betalingsachterstanden. Ondanks dat bij de berekening van de eerder toegekende liquiditeitssteun rekening is gehouden met ANG 40 miljoen voor betalingen aan APS en SZV constateert het Cft dat deze betalingsachterstanden behoudens de vermelde ANG 12,4 miljoen niet verder zijn afgenomen.

Sint Maarten heeft aangegeven dat de aangepaste wetgeving om de oudedagsvoorziening betaalbaar te houden vanaf 1 januari 2019 van kracht zal zijn. Onderdeel van de aanwijzing zijn ook maatregelen om het zorgstelsel structureel betaalbaar te houden. Het Cft adviseert om te komen tot een nieuw en realistisch tijdspad waarin en op welke wijze Sint Maarten verwacht invulling te kunnen geven aan de aanwijzing. Tijdens de collegereis juni 2018 heeft het Cft met u besproken dat Sint Maarten in oktober 2018 een nieuw voorstel doet aan de RMR voor de punten van de aanwijzing die dan nog niet zijn opgevolgd. Het Cft zal de RMR over de opvolging van de aanwijzing door Sint Maarten vervolgens informeren. Overeenkomstig de besluitvorming van de RMR op 16 maart 2018 zal het Cft met Sint Maarten in overleg blijven over wanneer tekortcompensatie voor de jaren sinds 2010 kan worden gerealiseerd en hierover adviseren aan de RMR.

Risicoparagraaf

Sint Maarten heeft ook in de tweede UR een risicoparagraaf opgenomen met mogelijke financiële risico's die zich kunnen materialiseren in de jaarrekening 2016 of 2017 dan wel in latere jaren. Het Cft waardeert deze mate van transparantie.

In het tweede kwartaal is de eindafrekening van de Overheids-Ziektekostenregeling (OZR) voor de jaren 2012-2017 opgeleverd ter controle door Sint Maarten. Deze eindafrekening toont volgens de tweede UR een aanvullende last van circa ANG 26 miljoen. Ook is Sint Maarten nog steeds in gesprek met SZV over de jarenlange tekorten van het Ziektekostenverzekering / Ongevallenverzekering-fonds (ZV/OV) en het Fonds Ziektekosten Overheidsgepensioneerden (FZOG-fonds). Ook de kwetsbaarheid van de ICT-omgeving blijft een voortdurend risico dat nog niet is gemitigeerd.

Het Cft acht het zorgelijk dat op basis van de risicoparagraaf verwacht mag worden dat de schulden aan vooral SZV en APS zullen toenemen en de lasten in de jaarrekeningen 2016 en 2017 nog zullen toenemen. Het Cft dringt er stellig bij Sint Maarten op aan dat er voor 1 januari 2019 duidelijkheid komt over de betalingsachterstanden jegens SZV en APS en dat een eventuele betalingsregeling wordt overeengekomen.

Financieel beheer

In de tweede UR wordt over de voortgang van het Project Verbeteren Financieel Beheer gerapporteerd. Het Cft constateert dat er voor de verbeterplannen concrete informatie en tijdsplanningen voor de uitvoering van de deelprojecten zijn opgenomen. Het Cft ziet dit als een verbetering in de gerapporteerde informatie.

Uit de planning volgt dat Sint Maarten de uitvoering van de verschillende deelprojecten in het derde kwartaal 2018 hervat en eind 2020 verwacht alle deelprojecten te hebben afgerond en geïmplementeerd. De oorspronkelijke einddatum van het verbeterplan was eind 2018. Het Cft constateert dat de afronding met twee jaar is opgeschoven.

Met betrekking tot de deelprojecten blijkt het volgende:

- De deelprojecten voor de verbeterpunten 'Duurtetoeslag' en 'Criminaliteitsfonds en Veiligheid Dienst Sint Maarten' zijn volgens de planning voltooid. De uitkomsten hiervan zullen in de jaarrekening 2016 worden verwerkt.
- Voor de resterende deelprojecten geldt voornamelijk dat de verbeteringen in 2019 zichtbaar dienen te worden. Het Cft adviseert u ervoor te zorgen dat enkele verbeteringen al in de jaarrekeningen 2017 en 2018 kunnen worden verwerkt door vaart te zetten bij projecten die op korte termijn voor een groot deel gereed kunnen zijn.
- Voor de deelprojecten met betrekking tot de verbeterpunten 'deelnemingen en collectieve sector entiteiten', 'subsidies' en 'studiefinanciering' geldt dat de huidige wetgeving moet worden aangepast. Het Cft adviseert u deze wetgevingstrajecten tijdig op te starten, zodat de invoering hiervan conform de huidige planning kan geschieden.

De twaalf verbeterplannen die voortvloeien uit het Project Verbeteren Financieel Beheer zijn enkele jaren geleden geformuleerd. Het Cft adviseert u de lijst met verbeterplannen te actualiseren met de verslagen van de accountant en de Algemene Rekenkamer na controle van de jaarrekening 2016.

Verantwoordingen 2013-2017

In artikel 18 lid 4 van de Rft is bepaald dat uiterlijk 31 augustus van ieder jaar door het bestuur van Sint Maarten een afschrift van de vastgestelde jaarrekening over het voorafgaande jaar aan het Cft wordt verstrekt. Indien de jaarrekening op 31 augustus nog niet is vastgesteld dient het bestuur de in voorbereiding zijnde jaarrekening naar de stand van dat tijdstip te verstrekken.

Op 14 maart 2018 heeft het Cft een rappelbrief verzonden aan Sint Maarten, waarin onder andere het ontbreken van de vastgestelde jaarrekeningen 2013 tot en met 2016 aan de orde is gesteld. De minister van Financiën heeft daarop in zijn reactie d.d. 19 maart 2018 een nieuwe planning afgegeven voor de aanlevering van deze jaarrekeningen. In deze brief is onder meer gesteld dat de jaarrekening 2016 uiterlijk 1 september 2018 aan het Cft zou worden opgeleverd. Het Cft constateert dat Sint Maarten er niet in is geslaagd de nog ontbrekende jaarrekeningen op te leveren.

Met het oog op een adequate verantwoordingscyclus heeft het Cft Sint Maarten meermaals geadviseerd zorg te dragen voor externe technische bijstand om de begrotings- en verantwoordingscyclus en het financieel beheer op orde te krijgen. Het Cft heeft inmiddels met instemming vernomen dat Sint Maarten technische bijstand in het derde kwartaal heeft gerealiseerd.

In de tweede UR wordt de planning voor de aanbidding bij de Staten van de jaarrekeningen 2013 tot en met 2017 als volgt bijgesteld:

- Jaarrekeningen 2013 en 2014 in het derde kwartaal 2018
- Jaarrekening 2015 in het vierde kwartaal 2018
- Jaarrekening 2016 en 2017 in het tweede kwartaal 2019

Het Cft verwacht dat Sint Maarten met de inmiddels gerealiseerde technische bijstand deze planning zal nakomen. Op grond van artikel 18 lid 5 van de Rft ontvangt het Cft graag nog deze maand de concept jaarrekening 2016 en zodra beschikbaar de concept jaarrekening 2017.

Tot slot

Het Cft constateert op basis van de tweede UR dat de realisatiecijfers over het eerste half jaar van 2018 aanzienlijk beter zijn dan begroot. De in het eerste kwartaal ingezette trend van overschrijding van de begrote baten en onderschrijding van de begrote uitgaven loopt verder door in het tweede kwartaal van 2018. Ook in de maanden juli en augustus zijn de gerealiseerde belastingontvangsten hoger dan begroot. De Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS) heeft daarnaast de verwachte economische ontwikkeling van Sint Maarten in 2018 bijgesteld van een krimp van 9,1% naar een krimp van 8,3%.

Het Cft adviseert Sint Maarten dan ook om de inzichten op basis van de realisatie eerste half jaar 2018, de belastingopbrengsten juli en augustus, de reeds op 19 juni door de ministerraad van Sint Maarten goedgekeurde lijst met kostenbesparende maatregelen en de opbrengst verhogende maatregelen op korte termijn te verwerken in een begrotingswijziging 2018.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft graag bereid die te geven.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De wnd. Secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Sint Maarten
De voorzitter van de Staten van Sint Maarten